

SÍNTESI DE LA JORNADA DE TREBALL
INFÀNCIA I JOVENTUT D'ORIGEN IMMIGRAT

Silvia Carrasco i Jordi Pàmies
Grup de Recerca EMIGRA-UAB
CIIMU (Institut d'Infància i Món Urbà)

Barcelona, 20 de Febrer de 2008

INTRODUCCIÓ

Aquest informe recull els resultats de la Jornada de treball *Infància i joventut d'origen immigrat* celebrada el dimecres 28 de novembre del 2007 i organitzada per la Secretaria per a la Immigració i la Secretaria de la Joventut de la Generalitat de Catalunya.

A la Jornada hi varen participar professionals de la recerca, de l'administració local i autonòmica, de centres educatius i d'entitats, vinculats a la infància i a la joventut des de diferents àmbits i disciplines.

La Jornada es va estructurar en dues parts. A la primera part es van presentar, en primer lloc, els grups de recerca actius en aquest àmbit, i van exposar les seves línies de treball, els projectes de recerca que porten a terme en l'actualitat, tot assenyalant als responsables polítics i de l'administració tant els temes que es considera urgent investigar com les dificultats constatades a l'hora de portar a terme la recerca. En segon lloc, diversos responsables de l'àmbit polític varen exposar les línies d'actuació prioritzades i seguides, així com alguns interrogants oberts per a la recerca.

Prèviament a la Jornada de treball, es va elaborar un guió per tal que els grups de recerca poguessin centrar les seves presentacions de forma paral·lela. Aquest guió va donar lloc a uns documents dels quals tothom va poder disposar amb antelació. Les persones responsables polítiques i de l'administració també van elaborar uns documents de resum dels continguts principals de les seves presentacions. Tots aquests documents es poden consultar a l'**Annex**.

A la segona part, la participació es va dividir en quatre grups de discussió amb tècnics d'immigració, responsables de l'administració, persones d'entitats i professionals de l'educació i la salut, juntament amb investigadors dels grups de recerca. Per ordenar la discussió es va seguir un guió amb els punts següents: definició de problemàtiques i de dificultats en el treball diari, punts forts identificats en la organització del treball i en els recursos i/o la organització del treball, i temes urgents detectats.

OBJECTIUS

Els objectius de la jornada i del treball posterior d'anàlisi es concretaren en:

- Conèixer i compartir les línies de recerca en matèria d'infància i joventut immigrada i les dificultats sorgides a l'hora de fer recerca en infància, joventut i immigració
- Conèixer i compartir les principals problemàtiques i actuacions per part de l'administració en aquesta matèria
- Discutir i valorar les necessitats d'aprofundiment en el coneixement dels fenòmens associats a la infància i la joventut en context migratori sobre el nostre territori, les possibles activitats de divulgació i formació del coneixement, i les possibles accions de suport i assessorament en temes prioritaris des de l'àmbit polític

En síntesi, els participants de la jornada van estar treballant per tal de donar resposta a dues qüestions centrals:

1. Quina recerca es necessita per fer millor política?
2. Quines accions polítiques es necessiten per poder fer millor recerca?

PARTICIPANTS**Llistat total d'assistents:**

Abdou Mawa Ndiaye SdJ
Abel Balint Beremenyi. Grup EMIGRA-UAB
Albert Batlle. Dpt. Justícia- Secretari serveis penitenciaris, rehabilitació, justícia juvenil
Amado Alarcón. UAB- CEDIME
Andreu Bover. Aj. Salt
Anna Duch. Minyons escoltes i guies de Catalunya
Anna Garcia. Tècnica immigració-aj. Valls i Alt Camp
Anna Palacios. Aj. Amposta- educadora social
Antoni Tort. Universitat de Vic.
Begoña Parra. Aj. Tarragona- Dpt. Joventut
Bianca Pires. Grup EMIGRA – UAB
Carles Serra. Universitat de Girona- GRES
Carme Gómez. Directora CIIMU
Carme Ollé. Dpt. Salut
Cris Molins. Grup EMIGRA - UAB
Cristina Alsina. Aj. Mataró- educadora
Diana Ulldemolins. Aj. Barcelona
Elena Díez. Esplais catalans
Eleonora Muntañola. Conselh Generau d'Aran- coordinadora joventut, imm. dona
Elvira Roque. Centre El Castell
Estanis Alonso. Dpt. Salut- DG Planificació i Avaluació
Eugeni Garcia. Dpt. Educació
Francesc Sais. Consorci benestar social Pla de l'Estany-Banyoles
Gabriel Fernández. Fundació Escolta Josep Carol
Gené Gordó. Dpt. Educació- Cap servei interculturalitat i cohesió social
Imma Pérez. Secretaria d'Infància i Adolescència
Isabel Martínez SOS Racisme
Izaskun Goikoetxea ACTUA-CONSOP
Joan Badia Dpt. Educació- DG
Joan Girona IES Francisco de Goya
Joan Llosada UAB- GRET
Jofre Villanueva. Moviment laic i progressista
Jordi Casals. Agència Catalana Joventut
Jordi Pàmies. EMIGRA-UAB
Josep M. Torres. Diputació Tarragona
Josep Miquel Beltran. Aj. El Vendrell- coord. SS
Juana Moreno. Dpt. Antropologia social i cultural- UAB
Julià Fernández. DG Agència Catalana de la Joventut
Julio Morais Unitat medicina tropical Drassanes
Laia Roig. SIM
Mª Dolors Sabater. Dpt. Educació- tècnica
Magda Garcia. SIM
Marc Díaz. SdJ
Marcelo Montoro. Maristes
Margarita Garcia. Investigadora joves dominicans
Maria Bermúdez. Aj. Mataró
Maribel Ponferrada. Grup EMIGRA – UAB
Marta Bertrán. Grup EMIGRA - UAB
Marta Calle. Aj. Manresa- pr. Espai jove
Marta Selva. Institut Català de la Dona

Martí Boneta. Dpt. Educació- tècnic
Meritxell Benedí. SIM
Miquel Àngel Essomba. Universitat Autònoma de Barcelona
Miquel Vinyet. Aj. Vic- dinamitzador esportiu
Montse Gutiérrez. Aj. Valls- educadora social de primària
Montse Molina. Aj. Mataró- educadora
Montse Peral. SdJ
Montse Solé. SIM
Neus Alberich. SdJ
Núria Empez. Aj. Manresa- pr. Espai jove
Oriol Amorós. SIM
Oriol Batlle Guasch. Minyons escoltes i guies de Catalunya
Pau Serracant. SdJ- Observatori Català de la Joventut
Pepín de la Rosa. ACTUA-CONSOP
Rafael Carmona. Aj. Manlleu- educador UEC
Raquel Villarroja. Escoltes catalans
Rita Villà. Grup EMIGRA - UAB
Rosa Alcalde. UAB- CEDIME
Rosa Mª Cuestas. SIM
Salomé Montserrat. Aj. Amposta- educadora centre juvenil
Sílvia Carrasco. UAB-EMIGRA -CIIMU
Siscu Guirro. Aj Tarragona
Sofia Ferris. Aj. Barcelona
Vicenç Galea. Fund. Ateneu San Roc- Badalona
Víctor Bassas. CC Maresme

Als àmbits específics hi van participar les persones següents:

Ambit de la recerca:

- Amado Alarcón-URV-CEDIME
- Antoni Tort-UVic
- Carles Serra-UdG-GRES
- Joan Llosada-UAB-GRET
- Juana Moreno-UAB-GIPE-PTP
- Miquel Àngel Essomba-UAB
- Sílvia Carrasco-UAB-EMIGRA-CIIMU

Ambit de l'administració i de les polítiques:

- Albert Batlle- Secretari de serveis penitenciaris, rehabilitació i justícia juvenil- Departament de Justícia
- Andreu Bover- Ajuntament de Salt
- Estanis Alonso- Departament de Salut- Direcció General planificació i avaluació
- Imma Pérez- Secretària d'Infància i Adolescència- Departament d'Acció social i Ciutadania
- Joan Badia- Departament d'Educació- Direcció General d'Innovació
- Julià Fernández- Director general Agència Catalana de la Joventut- Departament d'Acció social i Ciutadania
- Marta Selva- Presidenta Institut Català de la Dona- Departament d'Acció social i Ciutadania
- Oriol Amorós- Secretari per a la Immigració- Departament d'Acció social i Ciutadania

Grups de treball amb tècnics, entitats, investigadors i responsables polítics:**Grup 1****Coordinadora:** Maribel Ponferrada. Grup EMIGRA-UAB

- Abdou Mawa Ndiaye. Sdl
- Agnès Russinyol. CNJ- Vicepresidenta 1ª
- Amado Alarcón. UAB- CEDIME
- Andreu Bover. Aj. Salt
- Anna Duch. Minyons escoltes i guies de Catalunya
- Anna Garcia. Tècnica immigració-aj. Valls i Alt Camp
- Begoña Parra. Aj. Tarragona- Dpt. Joventut
- Carles Serra. Universitat de Girona- GRES
- Carme Ollé. Dpt. Salut
- Cristina Alsina. Aj. Mataró- educadora
- Gal-la Roig. Aj. Esparreguera- joventut
- Izaskun Goikoetxea. ACTUA-CONSOP
- Maria Capdevila. CC Segarra
- Rosa Mª Cuestas. SIM

Grup 2**Coordinadora:** Cris Molins. Grup EMIGRA-UAB

- Anna Palacios. Aj. Amposta- educadora social
- Carme Gómez. Directora CIIMU
- Elena Díez. Esplais catalans
- Eleonora Muntañola. Conselh Generau d'Aran- coordinadora joventut, imm. Dona
- Estanis Alonso. Dpt. Salut- DG Planificació i Avaluació
- Francesc Guirro. Aj. Tarragona- Dpt. Joventut
- Joan Girona. IES Francisco de Goya
- Joan Tarrida. SdJ
- Marta Calle. Aj. Manresa- pr. Espai jove
- Miquel Vinyet. Aj. Vic- dinamitzador esportiu
- Oriol Amorós. SIM
- Pepín de la Rosa. ACTUA-CONSOP
- Vicenç Galea. Fund. Ateneu San Roc- Badalona
- Víctor Bassas. CC Maresme

Grup 3**Coordinadora:** Marta Bertran. Grup EMIGRA-UAB

- Josep M. Torres. Diputació Tarragona
- Josep Miquel Beltran. Aj. El Vendrell- coord. SS
- Juana Moreno. Dpt. Antropologia social i cultural- UAB
- Marc Díaz. SdJ
- Martí Boneta. Dpt. Educació- tècnic
- Miriam Borrega Aj. Esparreguera- Immigració
- Montse de Burgos Conselh Generau d'Aran-tècnica imm.
- Montse Gutiérrez. Aj. Valls- educadora social de primària
- Montse Solé. SIM
- Núria Empez. Aj. Manresa- pr. Espai jove
- Rosa Alcalde. UAB- CEDIME
- Silvia Carrasco. UAB-EMIGRA –CIIMU
- Soco Mbuy. CNJ- secretària de cohesió social
- Vianney Carbonell. Consorci benestar social Pla de l'Estany- Banyoles- educadora social

Grup 4

Coordinador: Àbel Beremenyi. Grup EMIGRA-UAB

- Francesc Sais. Consorci benestar social Pla de l'Estany-Banyoles
- Jordi Pàmies. Grup EMIGRA – UAB
- Julio Morais. Unitat medicina tropical Drassanes
- Laia Roig. SIM
- Mª Dolors Sabater. Dpt. Educació- tècnica
- Marta Mercader Gea. Aj. el Vendrell- assessora SS
- Miquel Àngel Essomba. Universitat Autònoma de Barcelona
- Montse Molina. Aj. Mataró- educadora
- Neus Alberich. SdJ
- Oriol Batlle Guasch. Minyons escoltes i guies de Catalunya
- Rafael Carmona. Aj. Manlleu- educador UEC
- Salomé Montserrat. Aj. Amposta- educadora centre juvenil
- Siscu Guirro. Aj Tarragona
- Yahya Bensouna. Mediator Alt Camp

CONCLUSIONS PRINCIPALS DE LA JORNADA DE TREBALL

1. PROBLEMÀTIQUES I PRIORITATS DES DE LA RECERCA

Des dels Grups de Recerca que treballen amb infants i joves en el context migratori a Catalunya, es destaca la dificultat derivada de l'organització inadequada i la qualitat deficient de les dades estadístiques oficials, especialment les d'estadística educativa, així com les actuals restriccions d'accés a les mateixes. Aquesta situació impossibilita la realització d'estudis longitudinals i una comparació internacional rigorosa, limitant seriosament el coneixement de les condicions d'integració dels infants i joves i la valoració dels dispositius creats a tal efecte. Es reclama que les instàncies corresponents facin una recopilació i difusió sistemàtica de recerca i d'experiències, assegurant a l'hora espais d'interlocució periòdics amb l'àmbit políticoadministratiu i tècnic. Es proposa una major potenciació de recerques col·laboratives i multinivell (amb col·lectius afectats, àmbits concrets, professionals implicats) i amb els centres educatius per assegurar-ne el retorn, a més de les activitats formatives que es puguin dur a terme. Es considera, finalment, que, tot i les millores evidents envers èpoques anteriors, s'hauria de canviar el model de finançament de la recerca sobre migracions (quantitats, terminis, condicions dels investigadors joves) per ser competitiu internacionalment, i, de forma específica, en la recerca sobre infants i joves procedents de la immigració.

En síntesi, s'assenyalen els següents temes prioritaris de recerca a impulsar:

- Nous fluxos d'immigració, formes específiques de circulació de menors estrangers (reagrupaments, menors no acompanyats, tràfic, altres) i nous orígens dels immigrants (nous estats de la UE, nous països i col·lectius)
- Dinàmiques, estructures i condicions de vida familiars dels infants i joves
- Educació (dinàmiques, resultats, trajectòries) i inserció sociolaboral dels infants i joves
- Mobilitat social intergeneracional
- Relacions entre escoles, comunitats i territoris en contextos d'immigració
- Processos d'acomodació i participació social dels infants i joves
- Relacions interculturals i experiències específiques de discriminació i racisme viscuts per infants i joves
- Drets i polítiques socials adreçades als infants i joves a nivell local, autonòmic, estatal, etc.
- Diversitat de contextos transnacionals i locals a tots els àmbits i atenció a aspectes específics (per exemple les MGF o bé els processos de dol migratori, en el camp de la salut)
- Perspectiva de gènere en la recerca i en l'abordatge de problemàtiques relacionades amb infants i joves

2. PROBLEMÀTIQUES I PRIORITATS DES DE L'ACCIÓ POLÍTICA

En primer lloc, des de les polítiques locals i per mitjà de l'exemple que proporciona l'experiència de **l'ajuntament de Salt**, es planteja com fomentar la cohesió social a nivell local, fent èmfasi en la recepció i l'assentament de la població immigrada en general, amb activitats de llengua i mediació (aspecte que caldrà desenvolupar des de la recerca), obrint els centres més enllà de l'horari escolar i fomentant vincles amb el territori i la gent, promovent la participació en activitats extraescolars (relacionades amb el pla d'entorn). A nivell local, el municipi de Salt porta a terme activitats preventives contra la xenofòbia i el racisme, de promoció de la interculturalitat i l'interès per l'altre, contra les visions etnocèntriques, i per la defensa incondicional de la igualtat de drets.

Els temes emergents que més preocupen però, giren al voltant de la formació i la inserció sociolaboral dels joves de la immigració al municipi.

En segon lloc, destaquen les actuacions específiques dels Departaments del govern més directament implicats en les polítiques adreçades a infants i joves de la immigració:

-La **Secretaria d'Infància i Adolescència** es centra en els menors estrangers no acompanyats, o desemparats, per mitjà de la DGAIA i la seva xarxa de centres de primera acollida, així com els de Serveis Socials (CRAEs) i els de la Xarxa Acull. Destaca els inconvenients recurrents a la seva tasca causats per les distorsions dels mitjans de comunicació que presenten els infants i joves estrangers com si fossin injustament receptors d'ajudes públiques per sobre dels altres. En aquest àmbit però, es fa palesa la necessitat urgent de desenvolupar una política familiar específica adreçada a l'entorn més habitual en el qual viuen els infants i joves d'origen immigrant, que és la família, en una diversitat de situacions que estan molt relacionades amb les polítiques de gènere i amb les polítiques de conciliació de la vida laboral i la vida familiar.

-El **Departament de Salut** ha posat en funcionament un pla d'acollida, de mediació i de formació als centres i als professionals. Específicament, pel que fa a la població menor d'origen immigrant, es porten a terme accions per facilitar l'accés als serveis de salut (facilitar l'obtenció i el gaudi de la targeta sanitària) i es plantegen l'educació sanitària dels pares i les mares a les Taules de Salut i Immigració sobre el territori, però prioritant l'atenció normalitzada. Es plantegen la manca d'antecedents en aquest camp a casa nostra com una dificultat afegida, i es reiteren la manca de dades fiables i les irregularitats dels registres inicials de dades de poblacions estrangeres.

-El **Departament d'Educació** actua a quatre àmbits educatius que afecten els infants i joves (formal, no formal, informal i familiar) cercant la implicació conjunta de tots ells, i presenta les seves actuacions en l'àmbit formal (aules acollida, centre acollidor i pla d'entorn). Els temes clau són l'aprenentatge de català com a llengua comuna, així com la interculturalitat i la cohesió social, amb l'objectiu de promoure la igualtat i l'èxit de tot l'alumnat com a mesura de la cohesió. La inversió i el desplegament de recursos ha estat la prioritat del Departament, amb dotació de professionals, materials, programaris específics, formació i assessorament dels tutors i dels centres. S'han obert també convocatòries específiques per a les escoles concertades. De forma general, s'han ampliat les dotacions per desplaçaments i menjador, s'augmenta progressivament el nombre de tallers d'estudi assistit, els tallers per a les famílies, els serveis de traducció i interpretació i les oportunitats de formació en llengua i cultura d'origen familiar.

Malgrat aquest desplegament de dispositius i avenços objectius en l'atenció específica a l'alumnat d'origen immigrant, la Direcció General d'Innovació Educativa detecta problemàtiques i dificultats vinculades als desequilibris entre el sector públic i el sector privat, l'abandonament escolar, la no continuïtat post-obligatòria i les seves conseqüències, o les dificultats del plurilingüisme i de la convivència i explícitament s'adreça al món de la recerca per reclamar més estudis que puguin explicar els fenòmens descrits i ajudar a reorientar les actuacions.

-El **Departament de Justícia** va plantejar obertament l'existència d'una problemàtica que afecta específicament a la població juvenil d'origen immigrant: al marge de les situacions de comissió de delictes, hi ha una sobrerrepresentació d'aquest sector de població als centres de justícia juvenil a causa del status irregular des de l'arribada o a causa de la irregularitat sobrevinguda i les seves complicacions, a partir de la franja 16-18 i en un sector d'aquesta població en esdevenir adults. La manca de competències en la regulació de l'estrangeria limita la capacitat d'actuació efectiva en aquest àmbit en moltes situacions que no s'haurien d'arribar a produir. Es va insistir amb preocupació en el fet que es desconeix l'impacte d'aquesta situació.

-L'**Agència Catalana de la Joventut** va destacar les accions realitzades per afavorir la participació dels i les joves en activitats de lleure i la col·laboració amb els ens locals en aquest sentit, a través de programes específics desenvolupats pels tècnics de joventut en el territori.

-Finalment, la **Secretaria per a la Immigració** va recordar que, segons les dades de l'1 de juliol de 2007, la població infantil i juvenil d'origen immigrant (51,1%) ja supera proporcionalment a la població adulta dels mateixos orígens (48,9%), amb 165.035 menors de 15 anys i 386.773 de joves entre 15 i 29 anys, essent les primeres nacionalitats estrangeres les procedents de Marroc, Equador i Romania, i representant el subsector de població que creix més. La Secretaria planteja un treball dinamitzador i transversal, sensible a les diferències territorials, en els dispositius específics i en les línies d'actuació que ha endegat per atendre les problemàtiques que afecten als infants i joves d'origen immigrant, en col·laboració amb la resta de departaments del govern (Infància, Joventut, Educació, Justícia, normalització lingüística), els principis rector del qual es troben recollits al Pla de Ciutadania i Immigració 2005-08. Alguns dels aspectes en els

quals es planteja incidir especialment són les problemàtiques del reagrupament familiar, la formació amb èxit, la participació associativa, la convivència i les qüestions de gènere, aspectes que, juntament amb les qüestions identitàries, coincideixen plenament amb els temes urgents destacats pel món de la recerca, que aquí es plantegen com línies d'actuació política: polítiques d'acollida, d'emancipació, de participació i d'acomodació, amb les dificultats jurídiques que moltes de les qüestions plantejades comporten.

3. PROBLEMÀTIQUES I PRIORITATS DES DE LA INTERVENCIÓ

Els debats portats a terme entre els components dels 4 Grups de Treball van partir d'un diagnòstic inicial que es va centrar en identificar problemàtiques i assenyalar dificultats d'intervenció relacionades, a vegades, amb el fet de poder comptar amb els recursos suficients i adequats. Reconeixent els punts forts de la situació de partida, es va fer un esforç per definir els buits en el coneixement necessari de les realitats de la immigració en el cas dels infants i dels joves que afecten el disseny d'estratègies d'actuació sobre el territori i des de diversos àmbits. Tot seguit es presenten breument els punts tractats als diferents grups, i que complementen els aspectes ja assenyalats pel món de la recerca i de l'àmbit polític.

S'estructura a partir d'aquests àmbits:

Família / Justícia, Marc jurídic / Habitatge / Salut / Treball / Escola / Gènere / Mitjans de comunicació / Ciutadania i Participació / Associacionisme / Relacions interculturals, integració i identitats / Aspectes transversals

Família

-Conèixer l'abast de la precarització de les estructures familiars, tant entre les famílies amb nuclis més consolidats, com entre aquelles en fase de reagrupament familiar inicial.

-Conèixer les dinàmiques que emergeixen en els processos de reagrupament familiar i l'impacte d'aquests processos tant en l'augment de les condicions de vulnerabilitat en les microeconomies familiars com en la reestructuració de les relacions intrafamiliars i, en especial, en l'equilibri psíquic i emocional dels infants i joves del grup.

-Conèixer l'abast real de la mobilitat social intergeneracional entre els col·lectius immigrants i l'impacte que aquests processos de mobilitat ascendent o descendent poden tenir en el reconeixement i la confiança de les minories envers les institucions -escolars i socials- i els dispositius -públics i privats-.

-Abordar, des de polítiques i projectes, el reconeixement de la infància com a grup social amb unes necessitats concretes, superant la conceptualització exclusiva existent respecte al marc de referència familiar, que té en aquest cas un abordatge polític dèbil, evitant reduir la categoria d'infant a l'àmbit privat.

Justícia, marc jurídic

-Reconèixer com a factor clau de discriminació les barreres legals existents que donen diferents status jurídics a la població d'origen estranger menor d'edat i arribada a Catalunya per reagrupament familiar. Cal tenir evidències sistemàtiques i empíriques -quantitatives i qualitatives- sobre els efectes que aquest accés diferenciat està comportant.

-Unificar els criteris d'actuació i les iniciatives en l'àmbit local sense oblidar contemplar les realitats existents als diferents contextos. Necessitat d'articular en el conjunt del territori respostes locals però que contemplin nivells d'igualació social compatibles i similars. Aquestes iniciatives diverses -i oposades, en ocasions- es posen de manifest en una diferenciada política d'empadronament.

Habitatge

-Conèixer l'abast real dels processos de discriminació que condueixen a situacions diferenciades en l'accés a l'habitatge i al mercat laboral per tal de facilitar processos d'acomodació sociocultural dels menors d'origen estranger.

-Aprofundir en els processos de sensibilització entre la població autòctona en el camp de la diversitat i la desigualtat i esbrinar quins dispositius –comunicatius, polítics i jurídics– poden resultar més adients per donar respostes superadores de les situacions de discriminació que es produeixen en aquest àmbit.

Salut

-Desenvolupar polítiques d'igualtat des de la perspectiva de salut, infància i gènere i aprofundir en el coneixement de les formes en les quals els i les joves construeixen la seva sexualitat en el nou context.

-Esbrinar empíricament i de forma global, superant el paradigma biològic, l'impacte de la migració en l'àmbit de la salut, específicament en el cas de la població menor.

-Potenciar accions formatives entre els professionals sanitaris, a partir dels coneixements existents, per tal que aquests puguin desenvolupar processos de mediació efectius i eficients i donar resposta a l'augment de problemàtiques que es detecten entre la població menor d'origen immigrat.

-Aplicar el coneixement existent per potenciar el disseny de mesures preventives per sobre de les judicials i valorar l'efectivitat del reforç de conductes positives des del contacte directe i l'establiment de vincles propers, especialment en el cas de les pràctiques tradicionals, perjudicials o de risc per les condicions de realització.

Treball

-Per tal de possibilitar una oferta més acurada i un millor accés als programes formatius destinats als nois i noies d'origen estranger que fracassen a l'escola i que es troben en situació jurídica irregular, cal conèixer amb detall les trajectòries de transició escola - treball i l'impacte de les mesures endegades per facilitar la seva inserció laboral d'èxit.

-Conèixer l'abast de les situacions de precarietat laboral en les quals es troben els i les joves d'alguns col·lectius i el seu impacte en les situacions de cronificació de formes sociolaborals d'exclusió que poden repercutir en processos d'encasellament i d'etnificació de l'estructura laboral.

Escola

-Organitzar una compilació i un tractament de les dades de la població estrangera menor i la població menor d'origen estranger a l'escola sobre les seves trajectòries i els seus resultats acadèmics i fer accessible aquestes bases de dades als grups de recerca sota uns compromisos ètics i professionals transparents.

-Explorar i documentar els plantejaments dissonants que es perceben entre les escoles, el professorat i els objectius explicitats en les línies d'actuació del Departament d'Educació en el Pla LIC, per tal de poder-los corregir.

-Desenvolupar projectes de recerca que avaluïn els efectes dels dispositius creats per atendre a l'alumnat definit com a "nouvingut" i desenvolupar un treball sistemàtic i aprofundit de l'impacte dels processos migratoris a l'escola per tal de contrastar prejudicis i opinions generalitzades.

-Adequar la formació inicial del professorat de forma sistemàtica i obligatòria a les noves realitats socials i culturals i el canvi que requereix l'escola catalana del segle XXI.

Gènere

-Conèixer de forma específica i sistemàtica, en clau de diferències i desigualtats de gènere, les situacions, les trajectòries i les experiències dels infants i joves de la immigració, així com dels homes i de les dones adults dels quals depenen (pares, mares, altres parents o altres persones de referència) i el seu efecte per a la implementació de respostes més integradores vers els fills i filles.

-Esbrinar l'abast de problemàtiques específiques que afecten a les nenes, noies i dones (joves i mares) de la immigració i l'abast del potencial integrador específic de les estratègies d'intervenció adreçades de forma global a la població immigrada.

Mitjans de comunicació

-Aprofundir en el paper dels mitjans de comunicació en l'amplificació d'estereotips i la visibilització negativa de les situacions socials relacionades amb les minories.

-Investigar detalladament els efectes dels mitjans de comunicació en la representació esbiaixada i en la sobreexposició de trets i pràctiques de certs col·lectius immigrants, quan no venen acompanyades d'una correcta contextualització.

Menors no acompanyats

-Aprofundir en el coneixement de la situació dels menors no acompanyats, grup en el qual la vulnerabilitat i les pressions socials resulten més punyents. A l'abordar aquestes majors dificultats hi ha discrepàncies sobre les responsabilitats polítiques que es tenen envers aquests nois a l'arribar a la majoria d'edat, i sembla necessari obrir un debat social, professional i polític en aquest sentit.

Lleure, associacionisme i participació

-Conèixer els factors que han conduït a la implementació de models de participació reeixits entre els joves d'origen estranger, per tal de poder desenvolupar estratègies adequades a les demandes reals que es manifesten.

-Revisar els models de participació i esbrinar les característiques que han de tenir unes propostes d'associacionisme inclusives i àmplies imbricades en la nova realitat, en especial en relació amb els col·lectius més estigmatitzats (que es representen socialment de forma esbiaixada com 'menys integrables') i amb les nenes i noies.

-Aprofundir en els processos de formació en diversitat i desigualtat dels tècnics, com a agents que han de desenvolupar projectes de participació ciutadana adreçats a la infància i la joventut.

Relacions interculturals, integració i identitats

-Aprofundir en el coneixement empíric de les condicions que afavoreixen els processos d'integració amb èxit a la societat catalana dels joves estrangers i menors i les seves famílies. Això suposa tenir un coneixement real de les seves situacions quotidianes en la diversitat de contextos locals del territori.

-Promoure estudis projectius sobre els fluxos migratoris, les condicions d'integració i els processos de construcció identitària de les segones generacions, per tal d'identificar factors afavoridors dels processos d'acomodació social i cultural.

-Conèixer quines són les característiques de les dinàmiques de cohesió interna dels grups i les dinàmiques intercomunitàries i esbrinar els factors que poden incidir en l'elaboració d'estratègies d'evitació i en l'afebliment de les relacions intra i interètniques als espais de convivència.

Aspectes transversals

-Conèixer en profunditat els dispositius i solucions implementats a altres països amb una major tradició dels processos d'incorporació de població immigrada i avaluar-ne els resultats.

-Definir el significat i els models de "bona pràctica" per tal d'identificar aquelles experiències que es poden inscriure en aquest marc i servir de referents positius.

-Fer extensiu el coneixement de les bones pràctiques que es duen a terme, tot i que es considera que existeixen ja alguns espais on es donen aquestes dinàmiques. En aquest sentit es proposa l'edició d'un butlletí divulgatiu.

-Es demana al món de la recerca estudis aplicables, en petit format, que es centrin en els temes indicats anteriorment i en conèixer les veritables necessitats de la població immigrada per tal de guiar les intervencions.

-Des de l'àmbit de la recerca es planteja la necessitat de conèixer el que s'està fent en el camp de la intervenció i una major concreció de les necessitats reals i de les problemàtiques associades a les intervencions concretes que es desenvolupen. Treballar plegats ajudaria a superar models dicotòmics d'intervenció – recerca i permetria avaluar quins són els resultats reals que s'assoleixen en aquestes intervencions a curt i mig termini.

-Desenvolupar accions de formació –inicial i continuada– de forma sistemàtica, per tal de superar la manca d'informació i de formació dels professionals que estan en contacte directe amb les persones immigrades, fet que impossibilita el desenvolupament d'intervencions més acurades.

-Facilitar als investigadors i investigadores l'accés a les dades i als espais que els són necessaris per desenvolupar amb èxit la seva tasca. Comptar amb els investigadors i investigadores per millorar la qualitat de les dades i els criteris de classificació (hi ha propostes fetes de fa temps).

-Superar les condicions de precarietat en què es troben molts investigadors i investigadores. Això fa que tanmateix alguns arribin a abandonar aquesta tasca i cerquin altres espais per desenvolupar la seva carrera professional, allunyant-se del món de la recerca.

-Avaluar l'impacte, l'efectivitat i l'eficiència dels projectes que es desenvolupen a nivell municipal envers els processos d'acollida i acompanyament de la població immigrada.

-Analitzar i fer evidents també les trajectòries d'èxit entre la població immigrada. Conèixer i difondre els factors que afavoreixen el desenvolupament de les trajectòries d'èxit i fer evidents aquestes trajectòries existents entre una part de la població immigrada.

-Amb caràcter urgent, conèixer les condicions i dinàmiques d'integració de les segones generacions, identificant les tendències negatives i positives de mobilitat social i el seu impacte per tal de fonamentar actuacions adients.

RECOMANACIONS

A partir de l'anàlisi de tot el material produït a la Jornada de Treball i amb l'objectiu de proporcionar de forma breu i clara una guia per avançar en els fruits de la col·laboració entre la Secretaria per a la Immigració i el món de la recerca sobre infants i joves d'origen immigrat, es presenten tot seguit les recomanacions que es deriven de les conclusions anteriors, pel que fa a l'àmbit de la recerca, de la formació i de l'avaluació de polítiques públiques.

En l'àmbit de la recerca:

- Orientar les convocatòries de recerca sobre les situacions que afecten els infants i joves de la immigració a partir de problemàtiques específiques i buits detectats, de forma conjunta amb un possible consell assessor format per polítics, investigadors i tècnics, a partir de repertoris temàtics prioritzats i actualitzats de forma periòdica
- Garantir les condicions tècniques de realització de la recerca, en especial l'organització i l'accés a les dades de l'administració

- Assegurar que el finançament, les condicions temporals de realització i les condicions laborals dels investigadors es determinin de forma realista i adequada als objectius dels projectes finançats
- Promoure acords de disseminació sistemàtica de la recerca realitzada a Catalunya entre els sectors implicats (investigadors, polítics, tècnics, societat en general), ampliant els actuals espais de trobada, i afavorir les condicions per a projectar-la adequadament a nivell internacional
- Promoure la recerca col·laborativa entre tots els sectors implicats en l'àmbit dels infants i joves de la immigració a Catalunya

En l'àmbit de la formació a partir de la recerca:

- Dissenyar i portar a terme ofertes de formació inicial i permanent dels tècnics i professionals que treballen en l'àmbit de la infància i la joventut d'origen immigrant i les seves famílies i comunitats a partir del coneixement existent i de les noves recerques que es van produint
- Crear un espai web i amb un butlletí descarregable per a la divulgació de la recerca en format específic, a partir d'una col·lecció de resums ('briefings') de les novetats de recerca produïdes a Catalunya i a nivell internacional sobre infants i joves de la immigració, que inclogui reflexions sobre les possibles implicacions dels resultats
- Ampliar el suport econòmic a les ofertes formatives de tipus tècnic i de tipus investigador en l'àmbit dels infants i joves de la immigració, amb l'objectiu de promoure el treball tècnic i científic en aquest àmbit entre els joves professionals i investigadors

En l'àmbit de l'avaluació de polítiques públiques:

- Crear convocatòries específiques de recerca per avaluar col·laborativament, des de la recerca i des de la reflexió sobre la pràctica, les polítiques públiques adreçades als infants i joves de la immigració
- Aprofundir en l'ús, per part de tècnics, professionals i polítics, de les eines disponibles per monitoritzar el seguiment de les polítiques públiques específiques d'aquest àmbit a partir d'eines i informes sistemàtics realitzats fins ara a Catalunya (per exemple, els informes de la infància i la immigració, o les seccions específiques dels informes sobre immigració realitzats per diversos organismes i entitats)
- Promoure espais de trobada periòdics entre tècnics i professionals, polítics i investigadors especialistes en temes d'infància, joventut i immigració per anar abordant temes emergents, al marge d'altres encontres de caire més generalista, i per fer un retorn informat als mitjans de comunicació i a la societat en general